

การศึกษาสำรวจแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรดิตถ์

A STUDY OF TOURIST ATTRACTIONS OF UTTARADIT PROVINCE

พระครูสุจิตพัฒนพิธาน

Phrakhrusujitpattanapithan

พระครูวิहारกิจจานุยุต

Phra khruvihankitjanuyut

พระปัญญากรโมลี ดร.

Phra Panyakornmolee

วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หน่วยวิทยบริการวัดหมอนไม้ จังหวัดอุดรดิตถ์

Dbachinnarat Sanga College Mahchulalongkornrajavidyala University Wat Mommmai Academic, Uttaradit Province

E-mail : Phrakhrusujit@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสำรวจสถานที่ท่องเที่ยวและรวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรดิตถ์ 2) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพและภูมิศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรดิตถ์ 3) เพื่อพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในพื้นที่ 9 อำเภอของจังหวัดอุดรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่า 1. จากการลงสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูล จากพระภิกษุสงฆ์ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โดยความเข้มแข็งของชุมชน วัฒนธรรม อัตลักษณ์ที่โดดเด่น อาหาร สถานที่ท่องเที่ยว คือ ในเขตพื้นที่อำเภอลับแล และมีการประสานเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรดิตถ์ 2 สมาคม คือ สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์ และสมาคมสหพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคเหนือ 2. สภาพแวดล้อมทางกายภาพและภูมิศาสตร์ มี 3 ลักษณะ คือ เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำน่าน ที่ราบและที่ชุมชนเมือง และพื้นที่ราบสูงมีเทือกเขาป่าไม้ธรรมชาติสวยงาม อยู่ในเขตพื้นที่วนอุทยานแห่งชาติเขื่อนสิริกิติ์ วนอุทยานแห่งชาติสักใหญ่ (คลองตรอน) วนอุทยานแห่งชาติแหล่งเหล็กน้ำพี้ อุทยานแห่งชาติภูสอยดาว และด่านภูตุ่ ประตูลู่หลวงพระบาง-เวียงจันทน์ เชื่อมสัมพันธ์ไทย-ลาว 3. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน ผู้นำทางศาสนาและประชาชนในท้องถิ่นต้องร่วมกันอนุรักษ์เก็บรักษา และนำเสนอหน่วยงานภาครัฐเข้ามาจัดสรรงบประมาณในการจัดทำพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่ออนุรักษ์และรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ ป้าย และห้องน้ำสำหรับนักท่องเที่ยวที่สะอาด ถึงใส่ขยะ สินค้าที่ได้มาตรฐานในการซื้อขาย

คำสำคัญ: การศึกษาสำรวจ, แหล่งท่องเที่ยว, สำรวจแหล่งท่องเที่ยว

Abstract

The objectives of this research are 1) to survey and gather information on the tourist attractions in Uttaradit province; 2) to study the physical and geographic environment of the tourist attractions in Uttarid province and 3) to develop sustainable and cultural tourist attractions in areas of 9 districts in Uttaradit province. The research result revealed that 1) according to the survey and data collection from monks, government officials, tour operators and people in tourist areas by the strength of the community, culture, distinctive identity, food, tourist attractions namely in Laplae district and has coordinated the tourism network of 2 Uttaradit Province tourism associations as the Tourism Promotion Association of Uttaradit and the Association of Northern Tourism Promotion Associations; 2) The physical and geographic environment has 3 characteristics which are the Nan river basin, plains and urban areas and the plateau area that has mountains, beautiful natural forests in the area of Sirikit Dam National Park, Sak Yai National Park (Khlong Tron), Rae Lek Nam Phi National Park, Phu Soi Dao National Park and Phu Du Dan Gate, the gateway to Luang Prabang-Wiang Chan Thai-Laos Connection and 3) Sustainable tourism attraction development must be proceeded by religious leaders and local people that must jointly preserve and propose government agencies to allocate budgets for making local museums correctly according to academic principles in order to preserve and maintain local culture for future generations to study including to increase the number of public relations, signs and clean toilets for tourists, trash cans and standardized trading products.

Keywords: survey study, tourist attractions, survey tourist attractions

บทนำ

กำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 โดยเป็นรูปแบบและแนวทางในการแก้ไขวิกฤตสถานการณ์การท่องเที่ยว เนื่องจาก 4-5 ปีที่ผ่านมาประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาวิกฤตและความเสี่ยงด้านการท่องเที่ยว ทั้งวิกฤติโรคซาร์ส (SARS) เหตุการณ์สึนามิ (Tsunami) การรัฐประหาร การเกิดวิกฤตราคาน้ำมัน โรคระบาดไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009 เป็นเงื่อนไขข้อจำกัดในการรักษาตลาดเดิมและขยายตลาดใหม่ โดยผลกระทบจากวิกฤติในแต่ละครั้งได้ส่งผลต่อการ

เปลี่ยนแปลงจำนวนนักท่องเที่ยวอย่างเด่นชัด เช่น ภายหลังจากการเกิดวิกฤตการณ์โรคซาร์ส ส่งผลให้นักท่องเที่ยวลดลงถึง 50% ภายใน 3 เดือน เหตุการณ์ สึนามิ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวลดลงถึง 30% ภายใน 2 เดือน อย่างไรก็ตามพบว่าภายหลังจากเกิดวิกฤตในประเทศไทยก็มีแนวโน้มที่นักท่องเที่ยวจะกลับเข้ามาท่องเที่ยวอีกครั้งในระยะเวลาไม่นานนัก

ความเป็นมาของจังหวัดอุตรดิตถ์นั้น เป็นหนึ่งในจังหวัดภาคเหนือตอนล่างเป็นเมืองที่แหล่งท่องเที่ยวอย่างหลากหลายอีกทั้งยังเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และมีตำนานมายาวนาน มีประเพณีที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด อาทิ เทศกาลพระยาพิชัยดาบหัก วัดพระยืนพุทธบาทยุคล งานวันล้างสาด และยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอีกหลากหลายเช่น อุทยานแห่งชาติภูสอยดาว เขื่อนสิริกิติ์ วนอุทยานสักใหญ่ ซึ่งถือได้ว่าประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์นี้และแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ของจังหวัดอุตรดิตถ์ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวยังจังหวัดอุตรดิตถ์เพื่อเรียนรู้ถึงอดีต โดยจังหวัดอุตรดิตถ์มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เดินทางมาอย่างต่อเนื่อง (นุสรรา สุขคำภา, 2558 : 2-3) จากสถิติของนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2553-2554 มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจนจาก พ.ศ. 2553 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 417,712 คน และเพิ่มขึ้นเป็น 423,493 คนในปี พ.ศ. 2554 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556)

จังหวัดอุตรดิตถ์เป็นจังหวัดหนึ่งที่โดดเด่น นั่นคือ การมีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก ทั้งด้านประวัติศาสตร์ และธรรมชาติ เช่น ภูสอยดาว สามารถเชื่อมโยงกับจังหวัดในภูมิภาคนี้ และประเทศเพื่อนบ้านได้ โดยเป็นประตูเชื่อม 4 เมืองมรดกโลก ที่ใกล้ที่สุด คือ กำแพงเพชร สุโขทัย ศรีสขนาลัย หลวงพระบาง และเชื่อมโยงไปสู่ประเทศในกลุ่มอินโดจีน และอาเซียน ได้โดยสะดวกอีกเส้นทางหนึ่งของประเทศ นอกจากนี้เป็นประตูเชื่อมภาคเหนือตอนบนกับภาคอีสานตอนบน เชื่อมโยงด้วยระบบคมนาคมที่ทันสมัย ทั้ง ทางรถไฟ ทางรถยนต์ และมีพื้นที่ที่จะพัฒนาเป็นศูนย์กลางขนส่งสินค้าทางรถไฟ (Container Yard : CY) ที่ใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ

แนวทางหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดอุตรดิตถ์คือ การเพิ่มขีดความสามารถให้กับแหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพมีความยั่งยืนทางการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจสถานที่ท่องเที่ยวและรวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุตรดิตถ์
2. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพและภูมิศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุตรดิตถ์
3. เพื่อพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในพื้นที่ 9 อำเภอของจังหวัดอุตรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ภายใต้หลักการจัดการเชิงพุทธบูรณาการ โดยทำการศึกษาในพื้นที่ วัดสำคัญ 9 แห่งของจังหวัดอุตรดิตถ์ พัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดที่สำคัญ และสามารถพัฒนาเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในระดับนานาชาติได้อย่างมีคุณภาพ

1.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ ขอบเขตด้านพื้นที่กำหนดให้มีพื้นที่ศึกษาทั้งหมด 9 แห่ง ได้แก่ 1) อำเภอเมือง 2) อำเภอพิชัย 3) อำเภอลับแล 4) อำเภอปากท่า 5) อำเภอบ้านโคก 6) อำเภอทองแสนขัน 7) อำเภอน้ำปาด 8) อำเภอตรอน และ 9) อำเภอท่าปลา

1.3 ขอบเขตด้านประชากร ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา รวมกลุ่มเป้าหมายที่ดำเนินการศึกษา มีทั้งหมด 47 รูป/คน มีดังนี้

1) พระสงฆ์ 9 วัด วัดละ 1 รูป	จำนวน 9 รูป
2) ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 9 แห่ง แห่งละ 1 คน	จำนวน 9 คน
3) เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงาน แพร่ น่าน อุตรดิตถ์	จำนวน 3 คน
4) นักท่องเที่ยว 9 แห่ง แห่งละ 1 คน	จำนวน 9 คน
5) ประชาชนในพื้นที่ 9 แห่ง แห่งละ 1 คน	จำนวน 9 คน
6) ผู้ประกอบการในพื้นที่ 6 แห่ง แห่งละ 1 คน	จำนวน 6 คน

2. รูปแบบการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) โดยได้ทำการศึกษาข้อมูลจากหนังสือ และรายงานการวิจัยในท้องถิ่นที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานที่ที่ผู้วิจัยจะทำการศึกษา จากนั้นได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารทั้งหมด มาศึกษาวิเคราะห์แยกองค์ประกอบของประเด็นที่ควรดำเนินการวิจัย โดยคำนึงถึงผลกระทบ และประโยชน์ที่ชุมชน และท้องถิ่นจะได้รับมากที่สุด จากนั้นสรุปผลการดำเนินการศึกษาภายใต้การนำหลักการจัดการเชิงพุทธบูรณาการที่สร้างความยั่งยืนสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ประชาคมอาเซียน ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) ศึกษาปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ไขปัญหา ด้วยการสนทนา กับ กลุ่มเป้าหมาย เป็นการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) ด้วยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงข้อเท็จจริง และความต้องการของชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด มีประสิทธิผลสูงสุดกับประชาชนในกลุ่มเป้าหมาย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 แบบสำรวจ (Survey Form) เพื่อทราบถึงข้อเท็จจริง และความต้องการของชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด มีประสิทธิผลสูงสุดกับประชาชนในกลุ่มเป้าหมาย

3.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) สำหรับสัมภาษณ์พระภิกษุสงฆ์ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว 47 รูป/คน

3.3 แบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และการสัมภาษณ์เชิงวิชาการเพื่อวิเคราะห์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจในการลงพื้นที่ชุมชน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วย การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม คณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นการวิเคราะห์โดยการสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ เป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Context content Analysis Technique) โดยการพรรณนาความ (Descriptive Presentation) ประกอบภาพถ่าย และการพรรณนาความประกอบการบรรยายเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ส่วนการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อวิเคราะห์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน แล้วสรุปประเด็นตามวัตถุประสงค์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาสำรวจแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรดิตถ์ มีรายละเอียดสำคัญคือ

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า จากการลงสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เจาะจง จำนวน 47 ชุด โดยประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ จากพระภิกษุสงฆ์ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุโขทัย ได้รับการโอนงานมาจากสำนักงานแพร่ ให้มาดูแลและบูรณาการงานด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรดิตถ์ นอกจากนี้การลงพื้นที่สำรวจสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวยังพบว่าในพื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์ยังไม่เยอะ แต่ที่มองเห็นความชัดเจนมากที่สุดคือ ในเขตพื้นที่อำเภอลับแล มีความพร้อมในทุกด้าน คือความเข้มแข็งของชุมชน วัฒนธรรม อัตลักษณ์ที่โดดเด่น

อาหาร สถานที่ท่องเที่ยว ที่ผ่านมามีการประสานเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรดิตถ์ 2 สมาคม คือ สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์ และสมาคมสหพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคเหนือ และยังมีหน่วยงานในจังหวัดอุดรดิตถ์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว คือ การท่องเที่ยวและกีฬาแห่งประเทศไทย สำนักงานวัฒนธรรม เทศบาลทุกแห่ง สำนักงานพัฒนาชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอุดรดิตถ์

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพและภูมิศาสตร์ มี 3 ลักษณะ คือ 1) เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำนาน 2) ที่ราบและที่ชุมชนเมือง ซึ่งมีพื้นที่ด้านอำเภอเมืองอุดรดิตถ์ อำเภอลับแล และอำเภอพิชัย มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแนวพุทธ จำนวน 8 แห่ง เป็นสถานที่ทางประวัติศาสตร์ มีปูชนียสถานและปูชนียวัตถุทางพระพุทธศาสนาและเป็นบ้านเกิดของพระยาพิชัยดาบหัก แต่ละวัดแต่ละสถานที่ได้เก็บรวบรวมปูชนียวัตถุไว้เป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาวิถีชีวิตดั้งเดิมของบรรพบุรุษของตน และ3) พื้นที่ที่ราบสูงมีเทือกเขาป่าไม้ธรรมชาติสวยงาม ซึ่งพื้นที่อีก 6 อำเภอ คือ อำเภอตรอน อำเภอท่าปลา อำเภอน้ำปาด อำเภอพากทำ อำเภอบ้านโคก และอำเภอทองแสนขัน มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแนวพุทธ จำนวน 6 แห่ง อยู่ในเขตพื้นที่วนอุทยานแห่งชาติเขื่อนสิริกิติ์ วนอุทยานแห่งชาติสักใหญ่ (คลองตรอน) วนอุทยานแห่งชาติแม่เหล็กน้ำพี้ อุทยานแห่งชาติภูสอยดาว และด่านภูมู่ ประตูล่วงพระบาง-เวียงจันทร์ เชื่อมสัมพันธ์ไทย-ลาว

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน มีความต้องการพัฒนาดังนี้

1) ต้องการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ให้ดำเนินงานสร้างเครือข่ายหรือภาคีในแต่ละท้องถิ่น เพื่อร่วมดำเนินงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจะเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2) ต้องการให้พัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ของแต่ละสถานที่ให้สะอาดร่มรื่น สวยงามอยู่เสมอ ให้มีการดำเนินการเพิ่มสื่อ/ ป้าย บอกเล่าประวัติข้อมูลของแต่ละสถานที่ท่องเที่ยว

3) ต้องให้ดำเนินการจัดทำโครงการพัฒนาบ้านน่าอยู่น่ามอง ให้นักท่องเที่ยวประทับใจ และพัฒนาสินค้าโอท็อป ให้เป็นที่ต้องการของตลาดและนักท่องเที่ยว และร่วมจัดกิจกรรมให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดแสดงสินค้า รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นอัตลักษณ์โดดเด่นของชุมชน มีสินค้า OTOP ที่มีคุณภาพมาตรฐาน

4) ต้องการให้ปรับปรุงพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย และโฆษณาเชิญชวนนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมบ้านเราให้มากขึ้น และอยากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ช่วยเอาใจใส่ดูแล สนับสนุนให้มากกว่านี้ ช่วยประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน

5) ต้องการให้พัฒนา อนุรักษ์ ศิลปะ วัฒนธรรม แนวพุทธให้เป็นแหล่งเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตของคนไทยท้องถิ่นในอดีต เช่น วัฒนธรรมภาษา วัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมสังคมของท้องถิ่น และวัฒนธรรมพุทธศิลป์ เป็นต้น

และผู้นำทางศาสนาและประชาชนในท้องถิ่นต้องร่วมกันอนุรักษ์เก็บรักษา และนำเสนอหน่วยงานภาครัฐเข้ามาจัดสรรงบประมาณในการจัดทำพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่ออนุรักษ์และรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ ป้าย และห้องน้ำสำหรับนักท่องเที่ยวที่สะอาด ง่ายใส่ขยะ สินค้าที่ได้มาตรฐานในการซื้อขายต่อไป

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การศึกษาสำรวจแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้นำผลที่ได้มาวิเคราะห์พิจารณาเปรียบเทียบกับแนวคิดและทฤษฎี โดยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

การลงพื้นที่สำรวจแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวยังพบว่าในพื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์ยังมีปริมาณน้อย แต่ที่มีความชัดเจนมากที่สุดคือ ในเขตพื้นที่อำเภอลับแล มีความพร้อมในทุกด้าน คือความเข้มแข็งของชุมชน วัฒนธรรม อัตลักษณ์ที่โดดเด่น อาหาร สถานที่ท่องเที่ยวที่ผ่านมามีการประสานเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรดิตถ์ 2 สมาคม คือ สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์ และสมาคมสหพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคเหนือ และยังมีหน่วยงานในจังหวัดอุดรดิตถ์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว คือ การท่องเที่ยวและกีฬาแห่งประเทศไทย สำนักงานวัฒนธรรม เทศบาลทุกแห่ง สำนักงานพัฒนาชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอุดรดิตถ์ในวัตถุประสงค์ที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพยอม ธรรมบุตร ว่าองค์ประกอบของการท่องเที่ยวมี 5 ประเภท คือ 1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ได้แก่การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม 2. การมีที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Accommodation) ที่ต้องการค้างคืน 3. แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุดของการเดินทาง เพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว 4. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และกิจกรรมนันทนาการ (Tourist Activities และ Recreational Activities) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในยุคปัจจุบัน และ 5. บริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว (Ancillary) อาทิเช่น บริการด้านร้านอาหาร และในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพและภูมิศาสตร์มี 3 ลักษณะ คือ 1) เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำนานาน 2) ที่ราบและที่ชุมชนเมือง และ 3) พื้นที่ที่ราบสูงมีเทือกเขาป่าไม้ธรรมชาติสวยงาม สอดคล้องกับนุสรุรา สุขคำภา อธิบายว่า สำหรับจังหวัดอุดรดิตถ์นั้น เป็นหนึ่งในจังหวัดภาคเหนือตอนล่างเป็นเมืองที่แหล่งท่องเที่ยวอย่างหลากหลายอีกทั้งยังเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และมีตำนานมายาวนานมีประเพณีที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด

อาทิ เทศกาลพระยาพิชัยดาบหัก วัดพระยืนพุทธบาทยุคล งานวันกลางสาด และยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอีกหลากหลายเช่น อุทยานแห่งชาติภูสอยดาว เขื่อนสิริกิติ์ วนอุทยานสักใหญ่ ซึ่งถือได้ว่าประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์นี้และแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีพื้นที่ด้านอำเภอเมืองอุดรดิตถ์ อำเภอลับแล และอำเภอพิชัย มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแนวพุทธ จำนวน 8 แห่ง เป็นสถานที่ทางประวัติศาสตร์ มีปูชนียสถานและปูชนียวัตถุทางพระพุทธศาสนาและพื้นที่อีก 6 อำเภอ คือ อำเภอตรอน อำเภอท่าปลา อำเภอน้ำปาด อำเภอปากท่า อำเภอบ้านโคก และอำเภอทองแสนขัน มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแนวพุทธ จำนวน 6 แห่ง อยู่ในเขตพื้นที่วนอุทยานแห่งชาติเขื่อนสิริกิติ์ วนอุทยานแห่งชาติสักใหญ่ (คลองตรอน) วนอุทยานแห่งชาติแหล่งเหล็กน้ำพี้ อุทยานแห่งชาติภูสอยดาว และด่านภูมู่ ประตูลู่หลวง พระบาง-เวียงจันทน์ เชื่อมสัมพันธ์ไทย-ลาว

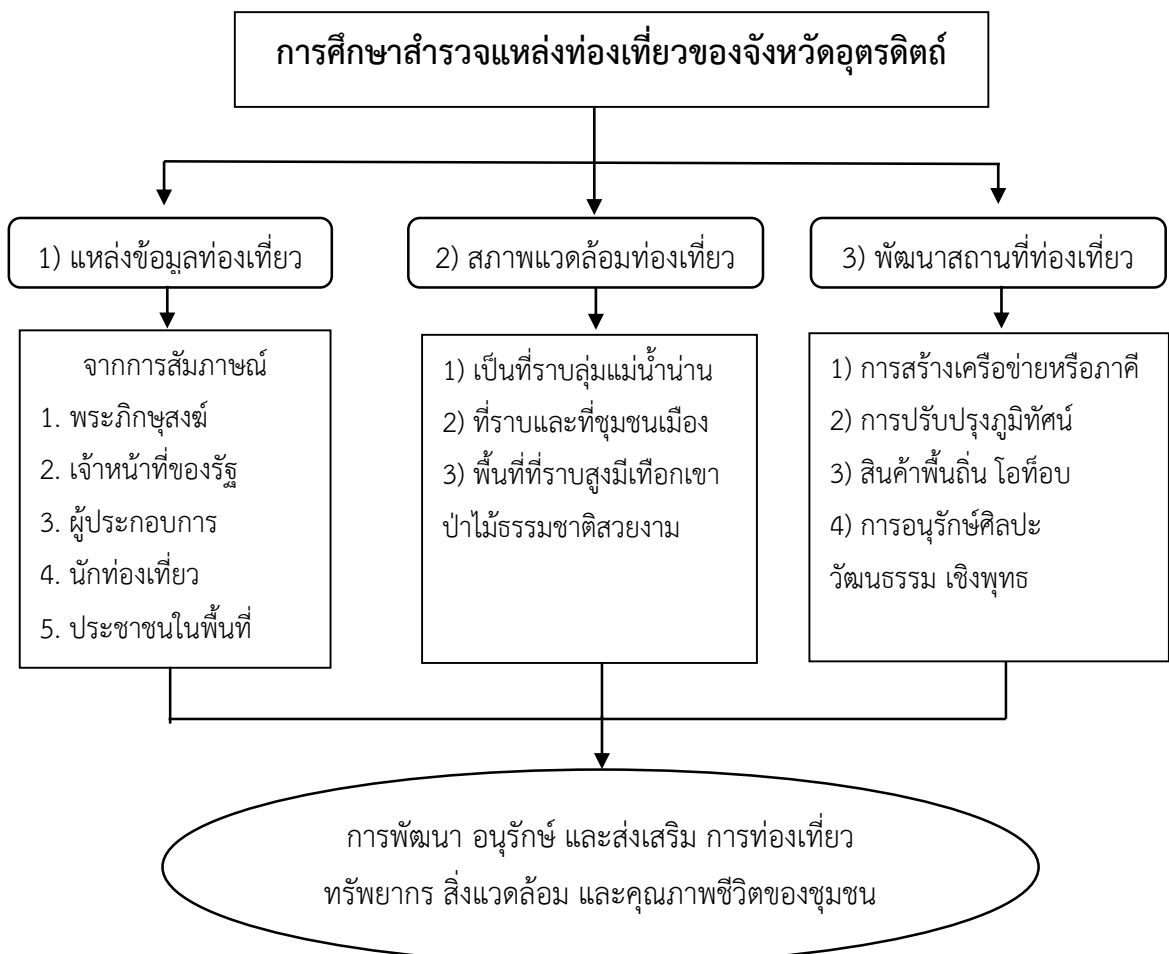
วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า 1) การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ให้ดำเนินงานสร้างเครือข่ายหรือภาคีในแต่ละท้องถิ่นเพื่อร่วมดำเนินงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจะเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2) ต้องการให้พัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ของแต่ละสถานที่ให้สะอาดร่มรื่น สวยงามอยู่เสมอ ให้มีการดำเนินการเพิ่มสื่อ/ป้ายบอกเล่าประวัติข้อมูลของแต่ละสถานที่ท่องเที่ยว 3) ต้องให้ดำเนินการจัดทำโครงการพัฒนาบ้านน่าอยู่น่ามอง ให้นักท่องเที่ยวประทับใจ และพัฒนาสินค้าโอท็อป ให้เป็นที่ต้องการของตลาดและนักท่องเที่ยว และร่วมจัดกิจกรรมให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดแสดงสินค้า รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นอัตลักษณ์โดดเด่นของชุมชน มีสินค้า OTOP ที่มีคุณภาพมาตรฐาน 4) ต้องการให้ปรับปรุงพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย และโฆษณาเชิญชวนนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมบ้านเราให้มากขึ้น และอยากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ช่วยเอาใจใส่ดูแล สนับสนุนให้มากกว่านี้ ช่วยประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน 5) ต้องการให้พัฒนา อนุรักษ์ ศิลปะวัฒนธรรม แนวพุทธให้เป็นแหล่งเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตของคนไทยท้องถิ่นในอดีต การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน และสอดคล้องกับนิคม จารุณี ว่าการท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง การเดินทางใด ๆ ที่เป็นการเดินทางที่อยู่ในเงื่อนไข 3 ประการ คือการเดินทางจากสถานที่อยู่อาศัยประจำ ไปยังสถานที่อื่น ๆ เป็นการชั่วคราวการท่องเที่ยวเป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ มิได้ถูกบังคับ และเป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตาม แต่มิใช่เดินทางเพื่อไปประกอบอาชีพหรือหารายได้

แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์

สรุปองค์ความรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1.1) ภาครัฐควรกำหนดมาตรการในการพัฒนาเมืองแห่งคุณภาพชีวิต ผลผลิตปลอดภัย การท่องเที่ยวพัฒนา การค้าชายแดนเติบโต การพัฒนาอนุรักษ์ และฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมพัฒนาจุดผ่านแดน และการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2. ข้อเสนอแนะในระดับวัดและชุมชน

2.1) ผู้นำวัด ผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชน และผู้ประกอบการในพื้นที่ร่วมมือกัน โดยมีการจัดตั้งกลุ่มชมรมที่มาจากประชาชนในท้องถิ่น เช่น เหล่าปราชญ์ชาวบ้านหรือกลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และประเพณีวัฒนธรรม เข้ามามีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุตรดิตถ์

2.2) ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรร่วมมือกันพัฒนา กิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่โดยเน้นเป็นกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์หรือกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ที่ได้ทั้งความสนุกสนาน ประสบการณ์และได้รับความรู้จากการมาท่องเที่ยวที่จังหวัดอุตรดิตถ์

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1) ควรมีการศึกษาการสร้างความเข้มแข็งของประชาชนและชุมชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคง และยั่งยืน

3.2) ควรมีการศึกษาการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้านการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การแปรรูปสินค้า ผลิตภัณฑ์ การพัฒนาทุนทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการท่องเที่ยวชุมชน

เอกสารอ้างอิง

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). *สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศ จังหวัดอุตรดิตถ์*. เรียกใช้เมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2563. จาก <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries23.html>.

พยอม ธรรมบุตร. (2546). *เอกสารประกอบการเรียนการสอนหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*.

กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นุสรุ สุกคำภา. (2558). *การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนจังหวัดอุตรดิตถ์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

นิคม จารุณี. (2535). *การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.